

Meie Dêd

6
MAM
BER
6

Rahu maa peal.

Nagu õrn taja ühest teisest, paremast maailmast kostab jõulupühal meie kõrvu see sõnum, mis lord Petlemma väljal karjaste südant liigutas: „Rahu maa peal“.

Rahu on tõotatud ja rahusaatja on tulnud. Maailmale on kuulutatud rahulist ja õnnelist põlwe. Inimesel pidi olema võimalik hästi elada maa peal. Inimene pidi saama ülekohtust lahti kui wangist. Hirmuõpetus pidi aset andma armuõpetusele. Kustumata rõõmu tahtis ta tuua ja luua inimsoole. Ta tahtis nende wiga ja tõbe ära hoida. Pimedad pidid saama nägijaks, kurdid kuulma ja jalatud käima.

Ta tuli omakste juure, aga need ei võtnud teda wastu. Maailm on tema rahuplaani ära põlanud. Tema nõu ei kuulda. Kus walitseb raha ja suured poliitilised õnnemängijad sahterdavad inimeste ihude ja hingedega, sinna ei lasta teda kisse. Inimesed tahavad veel walitseda ning ihtawad walet, ülekohtu ja hõelust.

Sellepärast on maailm rahutu ja koguni hutas. Inimeste seas ei ole teist trööstijat ja õnnandjat. Kõik on efsinud maailma laias kõrwes. Inimese ja Jumala tegude wahel on veel ikka furnud kõrweliiw, kõrged ülekohtu ja patu mäed. Maailmas on palju kõrwetühjust ja õõpimedust, mis riisub inimese rahu. Ise põhjustunud kurbi ja leinajaid, waeseid, wigaseid ja koormatuid on maailmas küllalt. Küllalt neid, kel waimuküttes — paelad on seotud ümber mõistuse ja südame. Ja rahu ei ole.

Uga palju on igatsejaid ta uue ja parema maailma järele, kus õigus sees elab, kus Kristus walitseb, niisuguse järele, kus pole enam tallelgi põhjust nutta ega kurta, waid kus walitseb walgus, rahu, rõõm ja wabadus. Nende päralt on rahu tõotus. Ja see on juba siin täide läinud. Tema järelekäijate südame-maailmas walitseb taewalik rahu ja annab ingli sõnumist wastutaja.

Rahu tuli tolle Petlemma lapse tähe all. Waitfel õõl tuli see ilmsiks igawitu rüpest ja

esitaks heitis oma heleda paiste waeste karjaste ellu, kes laial väljal hoidsid karja. „Ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis kõige rahwale peab saama,“ hüüdis neile rahu saadik, „sest teile on täna Õnnistegija sündinud!“ Mehed wahtisid ehmudes ja mitte mõistes seni nägemata walguse kogu. Ilmus uus aubiilgus ja hulk rõõmsaid taewalisi olewusi hõiskasid südamlit kiidulaulu: „Mu olgu Jumalale kõrges, maa peal rahu ja inimestest hea meel!“

Taewaste saadikute sõnad kajawad wastu ta meie südames. Kes tahaks küll veel ära õelda rõõmusest, päästmisest wabadusest ja rahust? Kes ei peaks tahtma osa saada selle sõnumi kasust, mida kuulutati Petlemma väljal? Wabadus ja rahu on hää käekäigu põhialus ja nendest sünnib rõõm. Kui esimesed laks asuwad inimeste südamesse, siis paistab wiimane wälja. Uga need peawad olema südames, sest nad ei ole wälispidi. Sealt wälja minnes on nende mõju-piirkond kuni maailma otsani, et mitte ainult ligidalolijad, waid ta kõige kaugemad inimesed tõmmatakse kaasa. Kus Kristus wõidab, seal on inimeste keskel rahu ja üksmeel.

Kui sa tahad rahu, siis pead sa olema inimene Jumala meele järele. Mitte et sa wõid temale tohanela, waid ta tohaneb sinule; see on Jumala arm, jõuda rahu juure. Sinu poolt ei ole tarwis muud kui hea tahe, mis teeb sind Jumala meelepäraliseks inimeseks. See on Jeesuse päästetöö, et ta teeb meile rahu juurepääsewaks. Ta on taewase rahuehte alla toonud, et meid wälja päästa sellest maailmast, mis ei taha üldse olla Jumala meele järele ja ta saadab meid rahuriiki.

Ta on siiski wõitja ja rahusaatja. Tema läbi on meil rahu (Ew. 2, 14) ja meil on rahu Jumalaga (Rom. 5, 1). Tema wõidutee läheb läbi ta just sinu südamest. Tasanda siis kõigepealt seal teed. Sina sõja, tüli ja riiu inimene, pea rahu! Petlemma sõnum kõlab ta sinu ellu ja manitseb sind ära leppima Jumalaga ja inimestega.

Meie Aeg

2. aastakäit.

Pidage aega kalliks!

Nr. 11/12.

Kõige kallim jõuluringitus.

Paljudel on juba nädalaid enne jõuluid suu-
reks küsimuseks: mida toob mulle jõululaps ja
mida pean ma kinkima ühele või teisele lapsele,
abikaasale, sugulasele või sõbrale? Kõik mee-
led ja mõtted on koondatud sellele, kuis sel juhul
teha teisi õnnelikuks ja ka iseennast. Õnnelik
ollakse siis, kui tuntakse ära nende südamesoov,
teda armastatakse ja rõõmatakse seda ka täita.
Peaaegu kogu maailmas on kodunenud see kom-
me ja juba meie maapealse elu warajasematest
päewadest peale on olnud sellel kombel teatud
külgetõmbeid.

Tagasi minnes nende pühade päritolule, rõõm
teha kindlaks, et jõuluid pühitseti Kristuse sün-
dimise mälestuseks. Algeliselt peeti neid pühi
Hommitumaal 6. jaanuaril ühel ajal Kristuse
ristimisega. Alles 354. a. seati see Läänes Ju-
lianuse kalendri järel talwepöördepäewale, mis
hiljem sai ka Oriendis kombeks. Päikese talwise
pöörpäewaga, mis oli paganlik püha, ühendu-
ses olewad rooma saturnaalia ja germaani Jul-
pidustuste ringituskombed ja pidu-söömaajad
asetati üle jõuludele. Jõulupuu tekkis germaani
maadel alles 17. sajangul.

Esimesed kristlased pidasid küll hoopis teisiti
oma südames mõtet Kristuse sündimise üle.
Kinkimine ja ringituste saamine, mis ilmselt on
pärit päikese talwise pöörpäewa püha pagan-
likust kombest, polnud neile kõige tähtsam, waid
Kristuses ringitud olemise teadmus. Mis kord
esimeste kristlaste juures aasta läbi oli waim ja
elu, muutus aja jooksul elutuks väliseks wormiks
ja rahwakombeks, mis toetus paganlikkudele kom-
metele. Oiget, kõige kallimat annet ei tunta seal-
juures, ka ei nõuta seda ega wõeta seda omaks.
Õilne, jäädaw sisemine rõõm Jumala üliwaima
kingituse üle pidi taganema lühikese, välise, mee-
lelise rõõmu eest inimliku kingituse ja selle was-
tuwõtmise üle. Enamjaol jääb tundmata tõe-
line jumalaanne; kui sellele üldse weel mõel-
dakse, siis sünnib see kiirelt, kui taaskaja alalise
lõbu nautimisel, mida tuntakse maisete anne-
tuste kinkimisel või kingituste wastuwõtmisel.

Wastus, mille Jeesus andis Samaria naisele,
on ka siin kohane: „Kui sa teaksid Jumala andi
ja kes see on, kes sinule ütleb: Anna mulle
juua; ja oleksid teda palunud ja tema oleks si-
nule elawat wett annud“. Joh. 4, 10.

Kui hoopis teistjugune oli rõõm, sisemine
rahu, õndsus ja õnnelikkus, kui me küpsemas
teadwuses pühakirja sõnadest ja püha Waimu
walgustuse läbi tõesti tundsiime ära selle jumala-
ande ja seda wastu wõtsime usus.

Meie mõtted ei ruttanud kohe tagasi Petlem-
ma lauta, kus Jumal selles maailma leiwama-
jas oli awaldanud oma ande maailmale, waid
meie mõtted ruttasid selle silmapilgu juure, mil
me seda ise mõistsime, tundsiime ja sellest usus
kinni haarasime. Meie ei ehitanud kusagil toas
või kirikus sõimet Jeesuslapsutesele, waid me
awasime oma enese südame temale, wõtsime
enestes wastu Õnnistegija, kus Isa ja Poeg ilmu-
tasid end meile, tulid meie juure ja tegid elu-
aseme meie juure. (Joh. 14, 21—23.).

Ükskõik kui wäärtusetu me endid tundsiime,
kui mõõtmata suur oli patuwõlg ja kui murtud
oli meie süda — milline õnn, milline rõõm asus
meie rinda siis, kui meie huuled esimest korda
sõnastasid lauset: „Abba, armas Isa,“ ja kui
püha Waim ise tunnistas ühes meie waimuga,
et meie nüüd tõesti oleme Jumala lapsed
(Room 8, 14—16), kui meie uuesti sündinuna
weest ja Waimust saime teada, mis wanal ajal
Nikodemusele, kes oli üks esimestest Israeli rah-
wa õpetajatest, näis wõõras ja arusaamatu
(Joh 3, 4); kui meie õigele Ülempreestriile tun-
nistasime kõik meil teadaolewad patud, et need
tema were igawesti maksma teene läbi muutusid
walgeks kui puhtaim lumi, mis just on lange-
nud taewast, kui Jumala rahu, kõrgem kui kõik
mõistus, täitis meie südame ja laiendas selle
meie suurimaks rõõmuks sellest Õnnistegijast
tunnistamiseks, kes pole sündinud meile ainult
Petlemma laudas, waid püha Waimu wäes, täna
elab tõelises usklikus ja lasseb teda tunda päew-
päewalt uuendatud elus oma ülestõusmise wäge.

Kristuse sündimise mälestus, mille päewgi pole täiesti kindel, polnud enam möödunud sündmuse mälestus, waid jäädaw tõelikkus, millest tunnistab juba Paulus; „Aga ma elan, ei mitte enam mina, waid Kristus elab minu sees, ja mis ma nüüd elan lihas, seda elan ma usus Jumala Poja sisse, kes mind on armastanud ja iseennast minu eest ära annud.“ (Kol. 2, 20). Tema armu läbi on ta meis nõrkades saanud tugewaks, meie rumaluses on ta saanud meile tarkuseks, meie usklikkuses — õiguseks, meie kõlbmatuses — pühitsemiseks ja meie igatsuses lunastamiseks. Meie ainsam kiitus on see, et meie kiitleme Issanda sees. (1. Kor. 30, 31). Tema, kes on tõmmanud meid üles patu porist ja on pannud meie jalad seisma kindla talju peale, pani meie suhu uue laulu meie Jumala alaliseks kiituseks ja igal pool tema armu tunnistamiseks. (Saul 40, 1—4).

Maailm jagab jõuluandeid külluses; need tõit aga on möödunud ja ajalitud. Mõnigi inimlaps lamab jõuluajal haigewoodis ja tema filmade ees on kindel surm; selles maailmas keegi ei wõi kindlustada tema ajalist elu wõi wastutada igawese elu eest. Usklikult wastuõdetuna ilmutab just seal end Kristuse annetus üliwaimas walguses: „Surm on patu palk, aga igawene elu on Jumala armuand Kristuse Jeesuse sees.“ (Rooma 6, 23). Johannes kui ta teised apostlid wõisid kuulda teda, näha oma silmadega, katsuda oma kätega ja temaga süüa ja juua, kes, olgugi et ta oli surunud ristil, ei elanud ainult ise, waid wastutas ta nende eest, et nemad tema tulekul ausse rietatuna sama hukkamineatusesega, wõiksid näha teda esimeses ülestõusmises. (1. Joh. 1, 1. 2; 3, 2). Kellel on aga see sinane advent-lootus, see puhastab ennast patust, nõnda kui Jumala Poeg ta puhastab on. (3. salm.).

Kingid, millede üle rõõmustame selles maailmas, pole midagi selle üliwa jõulukingituse wastu, mis on mõeldud kõigile neile, kes on waimliselt ja tehaliselt waesed, kes on täiesti teadlikud oma waesusest ja kelle hinged nõuawad tema järele, kes nende pärast on waeseks saanud, et nemad tema waesuse läbi pidid rikkaks saama. (2. Kor. 8, 9). Tema saadeti oma Issa poolt siia armastuse poolest külma maailma „waestele armuõpetust kuulutama, neid, kes südame poolest rõhutatud, parandama, wangidele lahtilastmist kuulutama, ja pimedatele nägemist, ja waewatuid andeksandmise läbi lahti lastma, ja kuulutama Issanda meelepäralist aastat.“ (Luka 4, 18. 19.). Hõbetrompeetide läbi suurel lepituspäewal kuulutatud rõõmuaasta oli esimesel

joonel ikkagi neile juubeliaasta, kes olid kuidagi kaotanud oma wara, saanud teiste sulasteks ja nüüd said tagasi oma omanduse. Dige Jeesuse Kristuse sündimise mälestamine waimus ja tões ei sünni iga-aastase ajaliste annetuste kinkimise ja nende wastuõtmise läbi, waid tema kui taewaliku annetuse sisemise, alalise wastuõtmise ja omaksõtmise läbi. Sihatsaanud Kristus peab õitma endale tuju meis ja meie peame kiirama tema pilti pimedada maailma kasuks.

Kes wõib mõista tõiti neid andeid, mida taewane Issa ulatab meile ainsamas annetuses oma ainusündinud Pojas? Tema pole mitte ainult meie pärast lastnud end panna ristile, wõitnud meie heaks surma, ja oma ülestõusmise läbi toonud meile hukkamine mata elu, waid on, nagu kiidab juba laulit (Saul 68, 19: Ew. 4, 8—10) läinud üles kõrgesse ja on seal wõtnud wastu annetuste külluse usklikkudele hingedele jagamiseks. Kes wõib mõista Kristuse armastuse laiust, pikkust, sügawust ja kõrgust, kes wõib tühjendada tema armutäiuse? Kes wõib mõista tõotuse täit tähendust, et Kristus usu läbi elab meie südames ja meie oleme armastuse läbi juurdunud ja kinnitatud temas ja meid täidetakse kõige Jumala täiusega? (Ew. 3, 17—19).

Juba juudid jätsid tähepanemata Jeesuse sünnipaiga ja „Bethlehem Ephratha“ — „täiuse leiwamaja“ — tähenduse. Tookord küsis Natanael Wilippuselt: „Mis head wõib tulla Natšaretist?“ Kuid sellele küsimusele wastas Wilippus tabawalt: „Tule ja waata!“ Kes leiab selle, kellest on kirjutanud Mooses ja prohwetid, ja kes usub wõtab teda südamesse, see saab head Natšaretist ja rikkaimat jumalaandi Betlemast. Taewas ilmutab oma wara Kristuses. Issa ilmutab tema läbi oma Jumala täiuse ja ewangeliumi sõna näitab nõrkades inimestes tema määratud jumalawäge. Walgustagu püha Waim iga lugejat, et tema sellel sügawtõsisel ajal wõtaks Jumala Poja kui kõige kallima jõuluannetuse, et ta awaks temale südame ja wõtaks temaga wastu rahu, mis ülem on, kui tõit mõistus, tõitide wõlgade kustutamise, togu õiguse täiuse, igasuguste tundmiste waranduse, jah, igawese elu.

Kui oleme end täiesti pühendanud Jeesusele, siis oleme sõõnud elupuust ja rikkalikult warustatud eluweega, nii et see saab meis enestes eluwee kaewuks, siis on meil alati osa tõeliku õnne ja rõõmu allikast, Kristusest, kes on taalim tõitidest kingitustest.

Jeesuse pale.

Jumala pühast sõnast õpime, et ükski lihalt inimene ei ole Jumalat näinud, ei võdi näha ega saagi nägema. Joh. 1, 18. öeldakse selgesti, et keegi ei ole iialgi Jumalat näinud, vaid ainusündinud Poeg, kes on Isa juures, on meile teda ära seletanud.

2. Mos. 33, 20. loeme, et Jumal ütles Moosesele: „Sina ei võdi mu palet mitte näha, sest ükski inimene ei võdi mind näha ja elusse jääda“. Walgustatud apostel Paulus õpetas selgesti 1. Tim. 6, 16., et Jumal elab ligipääsmatus walguses, mida ükski inimene ei ole näinud, ega võdi näha. Aga kui rõõm meil on, et Jeesus on Jumala, Isa ilmutaja, nagu ta ise Wilippusele ütles: „Kes mind näeb, see näeb Isa“. Waatleme esialgu

Jeesuse palet tema alanduses.

Tema esimesed jüngrid nägid teda. Ühel õhtupoolikul oli ristija Johannes oma kahe jüngriga Petabaras, Jordani jõe lähedal. Jeesus läheb mööda ja Johannes näeb teda. Johannes tõstab oma käe ja ütleb: „Waata, see on Jumala Tall!“ Selle sõna pääle lähewad mõlemad jüngrid Jeesusele järele. Jeesus pöörab end ümber ja nad näewat esimest korda tema palet. Kui hää meelega oleksime ta meie tema nagu waadelnud! Iialgi ei unustanud jüngrid seda esimest nägemist, sest Johannes kirjeldab seda juhtumit umbes kuuskümmend aastat hiljem, nagu see oleks just siis olnud.

Tema pale wihane ja kurb. Mark. 3, 5. Meie Õnnistegija käib järjekindlalt igal hingamispäewal kogudusetojas. Kord oli ta jälle

jääl. Koosolekul oli mees, kel parem käsi ära kuiwanud. Wariseerid ja kirjatundjad ootasid põnewusega, kas ta ka hingamispäewal terweks teeb, sest nad tahtsid hää meelega leida põhjust süüdistamiseks. Kõditteadja Jeesus aga mõistis nende mõtteid ja rääkis äratuiwanud käega mehele: „Tõuse üles ja astu siia!“ Mees kuulas sõna. Siis pööras Jeesus oma waenlaste poole sõnadega: „Mina tahan teilt midagi küsida: Kas hingamise päewal sünnib head teha või kurja, elu hoida või hukka saata?“ Nemas aga ei wastanud. Ja waadake nüüd Jeesuse palet! Ta on kurb ja wihane inimeste pärast, kes küll lamba hingamispäewal august wälja tõmbawad, aga wigaft inimest ei taha aidata. Jeesus otsustab hingamispäewa küsimuse, teeb terweks inimesi ja õpetab, et hingamispäewal peaks head tegema.

Tema armastuse pilt. Mark. 10, 21. Meie Õnnistegija oli wiimasel teekonnal Jerusalemma. Kui ta oli teel, ruttas üks rikas mees tema wastu, langes tema ette põlwili küsides: „Hea õpetaja, mis pean ma tegema, et

ma igawese elu pärin?“ Nüüd arenes tähelepanuwääriline tõne käsu üle. Noor mees toonitas, et ta seda juba lapsest saadit pidanud. Jeesus waatab temale igatsewa südamega ja armastawa pilguga, nagu ta pale wõis iganes hiilata. Jeesus pani ette raste nõude. Et see selles seisfis, kas noormees on nõus oma suurt warandust andma waeste hääks ja Jeesuse järel käima, siis noormees pöörab kurwalt temale selja. Lastis fergemeelselt wõimalusel mööda minna. Kas

„Tulge minu juurde kõit, kes...“ — Kristus.

on keegi meist ka Jeesuse armastawat pilku pölanud?

Jeesuse pilt Peetrusele. Lut. 22, 61. Kui Jeesus oli juba kinni wõetud, siis käis Peetrus tema järel, aga ei mitte ligidal, waid kaugel, millel on sagedasti kõige kurwemad tagajärjed. Kui meie tahame Jeesuse järel käia, siis peame seda tegema kõigest südamest ja temaga lähemas ühenduses. Peetrus peatus Jeesuse waenlaste juures, ja kui oli tarwis, et teda tunnistada, siis ta salgas koguni. Kui ta seda tegi kolmandat korda, siis pööras Jeesus end ümber ja saatis oma pilgud Peetrusele. Kes wõiks kirjeldada Jeesuse kurba nägu, kui ta waatab oma langenud jüngrile! Iialgi ei unustanud Peetrus seda pilku. Ta ruttas wälja, puhkes nutma ja nuttis libedasti. Wõtame õpetuse sellest, et mitte Jeesust ära salata, waid teda tunnistada, et tema ka meid tunnistaks taewa Isa ees.

Jeesuse pilt oma emale. Joh. 19, 26. See oli Kolgatal. Jeesuse ema, kes Jeesuse palet kõige esite waatles, teda oma kätel kandes, oli ka Jeesus risti juures. Kuidas nägi nüüd tema pale wälja? Kui ta oli lohtu ees, siis sülitasid tema waenlased tema nätku ja löid teda ruskatega; nad punusid okastrooni ja panid selle tema pähe. Selles seisukorras Jeesus waatas emale. Mis peats ta emale ütlemata? Jünger, kes Jeesusele kõige armsam, oli ka sääl. Jeesus ütles emale: „Ema, waata, see on sinu poeg!“ Ja jüngrile: „Waata, see on sinu ema!“ Ja sellest ajast wõttis jünger teda enda juure. Urwatavasti wiis ta teda koha oma koju, et tema piina wähendada, kui ta ei näe Jeesuse palet, mis surma läbi kahwatus.

Jeesuse pale tema kõrguses.

Meie Jeesus elas südamliselt palweelu. Ewangeliumis tuuakse ette tema palwetamist wiisteistkümmend korda. Üks neist on tema palwe muutmismäel. Enne oli Jeesusel jumalit kaju, aga inimene olles wõttis ta endale sulasetuju. Kui suurepäraliselt paistis aga tema muutmisel tema seesmine, jumalit aubiilgus! Nägijad kirjeldawad seda. 2. Petr. 1, 16—18. Jeesus wõttis oma kolm paremat jüngrid kaasa kõrgele mäele, et sääl palwetada. Kuna ta palwetas, muutus tema nägu ja see hiilgas kui päike. Nõnda, tee muutmiseks on palwe tee; see oli Jeesuse juures ja on ka meie juures. Rooma 12. peatükis räägitakse tegelikult kristlase pühitusel. Teises salmis, mida Luther tõlgib: „muutke end“, on kreeka keelne sõna „metomorphose“, mis tarwitakse ka Jeesuse muutmise kohta Mat. 17, 2. Oo, kui palju on siin õppida! Kas meie tahame end lasta tema läbi muuta? Kas see ei oleks tee tõelisele ärtamisele?

Waatame Jeesuse palet Patmose saarel. Tema armastusjünger on sääl Jumala sõna ja

Jeesuse tunnistuse pärast wangis. Sääl oli ta waimus Isjanda päewal. Ta kuuleb seljataga tugewa hääle, mis on kui pasuna hääle. Kui ta ümber pöörab, siis esineb talle imelik nägemus muudetud Jeesusest, kelle nägu hiilgas otsekui päike testpäewal. Johannes, kes teda pole iialgi seesugusena näinud, langeb tema jalgade ette maha. Aga Jeesus paneb oma parema käe tema peale, ja aitab teda üles, öeldes: „Ära kard!“ Seesama jünger ütleb meile omas esimeses raamatus, et kui tema ilmub, siis meie saame tema sarnaseks, sest meie näeme teda nii, nagu ta tõepoolest on.

See toob meid suure piibllilise tõde juure; see on tõsiasi, et kõik ilma erandita peawad nägema tema nägu tema jälletulekul, nagu öeldakse selgesti Ilm. 1, 7. Kes tema pärast on ja tema tulemist armastawad, saawad temale wastu hõistama. Kes aga tema pärast ei ole, need kistendawad mägede ja kaljude wastu: „Langege meie peale ja pange meid warjule selle palge eest, kes aujärje peal istub ja Talle wiha eest“.

Läheme lõpuks piibli wiimase peatüki juure, milles räägitakse seitsmest imelisest asjast uues Jerusalemas, ja nii loeme neljandast salmist: „Ja nemad näewad tema palet“. Juba Taawet rõõmustas selle üle, kui ta Saul 17, 15. ütleb: „Mina saan su palet näha õiguses“. Inglisest öeldakse, et nad alati näewad Jumala palet.

Warsti läheb ka meie igatsus täide, ja meie näeme Jumala ja Jeesuse palet. Milline rõõm saab see olema!

F. S.

Olge rõõmsad Isjandas!

„Olge itta rõõmsad Isjandas: taas ütlen mina: Olge rõõmsad!“ Wilip. 4,4.

Kahjuks on neid palju, kes nimetawad end kristlaseks ja siiski pole rõõmsad Isjandas, olgugi, et Jumala sõna ütleb: „Rõõm Jehoowa pärast on teie rammu.“ Neemia 8,10. Kui rõõm Isjandas on kristlase tugewuse tunnusmärk, siis on see kindlasti nõrk kristlane, kes ei oma seda rõõmu. Õige kristlane on rõõmus kristlane.

Kas õigel kristlasel pole palju, palju põhjust rõõmuks? Kindlasti on kristlasel seda enam kui maailma inimesel olgugi, et wiimane ei mõtle nii, waid on arwamisel, et see, kes tunnistab end kristlaseks, peab loobuma paljudest rõõmudest. Ühest poolt on temal õigus: kristlane loobub ilmalikudest rõõmudest; kuid kas pole tal elus ühtki rõõmu? Temal on puhtamad ja üliwaimad rõõmud, mis rikkalikult kaaluwad üles kõik maailma rõõmud.

Mis on kristlase puhtad rõõmud? Tahame rääkida nüüd tähtsamalt, sest kui meil on need, siis järgnewad kõik teised, Suurim rõõm on

küll teadmine, et kristlane on kõigewägewama Jumala laps, sest armas Õnnistegija on annud temale andeks kõik patud, mida ta temale on tunnistanud ja mis temale ta sellepärast on antud andeks. 1. Joh. 1,9. Kas pole see suur rõõm teada, et sinu pea kohal ei ripu äraneedmine? „Seepärast ei mõisteta nüüd mitte neid hukka, kes Jeesuse Kristuse sees on, kes ei käi liha järel, waid waimu järel.“ Rooma 8,1. „Mu armsad, kui meie süda meid hukka ei mõista, siis on meil julgus Jumala poole.“ 1. Joh. 3,2. Waata, seal on jällegi rõõm Issandas.

Ma ei suuda sellest aru saada, kui keegi kristlane ikka jälle palub kõigi oma pattude andeksandmist. See kurwastab Issandat, kui meie seda teeme, sest tema on annud meile andeks kõik möödunud patud filmapilgul, mil meie kõige esmalt tahetsewa meelega palusime seda. Kas ei usu meie Jumala sõna, kas Jumal pole uskumismäärne? Jumal pole mõni inimene. Inimesele peab tihti ikka jälle uuesti tuletama meele, mis ta on lubanud teha. Teisiti on Issandaga. „Sest Jehoowa sõna on õige, ja kõik tema töö on tõsiduses.“ Saul 33,4. Urge laste langeda oma pead ja ikka jälle uuesti paluda andeksandmist oma möödunud pattude eest, mis meile ikka weel annawad põhjust (see rõõmustab kuradit, kes tahab külwata kahtlust Jumala sõna kohta) olgugi, et need ammugi on antud andeks. Sellega meie ainult kurwastame Issandat, sest see näitab puudulist ustu; waid laste lõpuks suurel rõõmul, et Issand ammugi ja heameelega on andnud andeks meie patud, wõtta wõimust meie südames ja laste paista oma filmadest, sõnadest ja kogu olemisest ja ülalpidamisest jumalitu rõõmu paistet.

Seega ei taha ma olla ütelnud, et meil kunagi enam pole waja paluda andeksandmist, ma arwan waid, mitte enam paluda möödunud pattude eest, mis ammugi on tuntud ja andeks antud. Oleme ju waid nõrgad inimesed ja eksime wäga mitmesuguselt. Kui oleme uuesti teinud mõnda pattu, peaksite kohe palwes pöörama Õnnistegija poole, tunnistama seda temale ja paluma andeks ka selle, milles oleme patustanud, siis pandakse seda ka tähele. Nii wõib alaliselt meie südame olutorras olla Jumala rahu ja rõõm Issandas. Milline õnnis oluford!

Kuid meie ei tohi unustada, et Issanda armul ja andeksandmisel on ka oma piirid. „Sest kui meie meelega pattu teeme pärast seda, kui meie tõe tundmise oleme saanud, siis ei jää enam ohwrit üle pattude eest.“ Ebreä 10,23. Meelega patustada lähendab teha pattu täie teadwusega, et see on patt. Sellesarnast ei pea leitama kristlase juurest. Tema wõib palwega Jumala jõus wõita kuusatuspatule. „Uga tänu Jumalale, kes meile wõimust annab meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi! 1. Kor. 15,57. „Mina

arendan kõik Kristuse läbi, kes mind wägewaks teeb.“ Wilip. 4,13. „Olgugi, et ma eksin juba nõrkusest, ei walitse minus patt,“ ütleb luuletaja Sellert.

Wõib teha pattu teadmata sel filmapilgul, et see on patt. Märgates seda pärastpoole, wõime lohutatult tulla Jumala juure ja paluda temalt andestust ja ei tarwitse karta, et tema ei andestaks meile seda eksisammu. Sellejärele seisame jällegi puhtalt Jumala ees ja rõõm elab jällegi meie südames. „Jumal! küll sina muidugi tunned mu meeletumat wiisi, ja mu süüd ep ole su eest warjul.“ Saul 69,6. Tema püha Waim ilmutab end meile.

On olemas weel teine patt, mida kristlane wõib teha. See on tegematajätmise patt. „Kes nüüd mõistab head teha, ja ei tee seda mitte, sellele on see patuks.“ Jak. 4,17. Kui oleme jätnud tegemata head, siis kui meil oli selleks wõimalus ja kui see tuleb meile pärast meelde, siis wõime tulla Jeesuse juure ja paluda temalt andestust ja abi, et järgmisel wõimalusel ei jätataks meie seda waele ja Jumal aitab meid. „Kõik, mis su käsi leiab, et sa pead oma jõudu mööda tegema, seda tee.“ Roguja 9,10. Sind wõib üllatada sinu enese surm, wõi teine inimene nopitakse kiire surma läbi enne, kui sa saad teha temale kawatsetud head, wõi soodne juhus wõib olla möödunud igaweseks. Selle läbitemine on kristlasele waljuts kogemuseks.

Nii olgem usinad heale tööle ja jälgigem kristliku elu reegleid, mis annab meile Jumala sõna. Rooma 12, 7—21. Õnnes ja siis, kui meil läheb kõik nii, nagu meie tahame, on terge olla rõõmus Issandas. Kuid ka õnnetuses ja kannatuses pole waja meid jätta maha rõõmul Issandas. Kas Jumala sõna ei ütle, et neil, kes jumalat armastawat, kõik heaks tuleb? „Heal päewal olgu sul hea meel, ja kurjal päewal jää vaatama; Jumal on ka selle teise kõrwa annud, seepärast et inimene ei pea leidma midagi, mis pärast seda tuleb.“ Roguja 7,14.

Nii siis alati pea püsti! Jumal ei jäta tema omaid maha. Tema wiib meid kõiki auga läbi, kui jääme temale ustawaks ja teeme läbi kõik katsumised. Rõõm Issandas teeb magusats surma kibeda filmapilgu ja käib meiega kuni Issand wiib meid koju, igawesse rahuriiki, kus see kunagi ei lõpe.

M. B.

Jumala imeline armastus.

„Ma olen sind igawese armastusega armastanud.“ Jer. 31, 3.

Tähtsaim tõde, mis kunagi on ilmutatud inimtonnale, seisab ütelusel, et Jumal on armastus. Armastus, selle sõna kõrgemas mõttes, on an-

dumine ja eneseohwerdamine. Selle jumalaarmastuse äratundmine selle laiuses ja pikkuses ning sügavuses ja kõrguses, kujundab endast meie õndsuse mõistet. Sellel, et meie maakera on jagatud pikkuse- ja laiusetraadidesse ja et meil on teadmisi merede sügavusest ja mägede kõrgusest, on suur praktiline väärtus. Kuid palju suurema tähendusega meile on tunda ära Jumala armastuse ulatust. Selle tundmiseta poleks ka apostel Paulus julenud minna üle Palestiina piiride, et kuulutada paganatele õnnistust Kristuses. Meie kiidame õndsaks neid, kes võivad tunnustada: „Meie oleme tundnud ära ja uskunud armastust, mis Jumalal on meie vastu“.

Ülaltoodud juhtõnna räägib tema, armastuse Jumal, et tema on armastanud meid alati. Seega avaldatakse meile mõeldav kõige kõrgem, ja isegi enam, kui võib mõista inimlik waim; sest see viib meid igawikku. Kui meie tahame süveneda sellesse, siis meie arusaamisvõim kõigub abitu laewa sarnaselt kõrgetel merelaintel. Selle peale vaatamata õpetab meile piibel, et Jumala armundu meie õnnistuseks polnud mingi järelduste, mis on tekkinud aja jooksul olukordade ilmsikstulekul, sest „temale on kõik tema tööd algusest peale teada“. Selle järgi on juba igawikust peale Jumala armastusotfusseks, et waene, pattudes kadunud ja kurjuse olem maailm saab lunastawa armastuse ilmutamispaigaks.

Sellele, üle kõigi mõistete olewale, armundule järgnes aja täitumisel ainulaadiline, Jumala Poja läbi lõpetatud õnnistustöö Kõlgata mäel, mille üle üteldakse meile, et tema on, „risti kannatanud röömu eest, mis temale seatud ja ei pannud häbi mistiks.“ Ebr. 12, 2.

Meie teame hästi, kui Issanda sügawa walu ja teotuse mõtte juures mõtleme ülalmainitud päästmisröömulle, mis sõbraliku päitesekiirena läbistas risti warjud. Mõnedest Issanda sõrdlustest kõlab harmooniline rööm kadunute päästmise üle: „Röömustuge minuga, sest ma olen leidnud oma talle, oma drahma-raha, oma poja!“

Mitte ainult inimesed, waid ka inglid taewas wõtawad osa meie Lunastaja päästjaröömust. Need, kes wõtsid osa tema sündimise, kiusamise juures kõrwes, Ketsemani aias, haura juures ja tema oma Issa juurde minekul, wõtawad osa ka röömust Issanda lunastatute üle. Enam kui katsteist leegioni inglid oleksid walmis kaitsema Issandat ristilöömise teotuse eest, kui see oleks olnud tema tahtmine. Sest „armastus on tugewam, kui surm“. See võib olla, et taewalikkude wägede rööm inimeste lunastuse üle on suurem, kui rööm loomise üle, kui „hommitähed ühes hõiskasid ja kõik Jumala lapsed röömuga karjusid“. Kui palju enam kõlab meile, kellel on isiklik osasaamine õnnistusest Kristuses, kiita sügawamast südame põhjast tema päästjararmastust.

Sellepärast on loomulik, et jumalalastel mõtlemises ja usulises tundmises on meie Õnnistegija ristil kõige ületaw seisukoht; nemad näewad ju selles suurimat Jumala armastuse ilmutust meile inimestele ja ainsamat wõtet, mille abil on võimaldatud patus wangistatule wabanemine ja kõidetutele awaus üliwamaks jumalalaste wabaduseks. Kellel on arusaamine, weendub, et kõigil aegadel juhtuwate sündmuste seas on inimkonna lunastamisel Kristuse läbi kõige suurem tähendus, sest „wõrreldes selle imelise jumalateoga

Õfimesed kristlased jäid Kristusele us

on kõik muu maailmas juhtunu, tähtsusetu ja kõrwaline.

Kuna see on meie Jumala armastustähe, „et kõik inimesed peawad õndsaks saama ja et nemad peawad tulema tõe äratundmisele“, on olnud tema meele järele istutada meie olemuse sügavusesse kalduwust jumalikkuseks, sest inimhing on sündinud selleks, et ta röömustats sellest, mis on jumalik“. Kui meie laulituga hüüame röömsas imestuses: „Ma tänan sind selle eest, et ma nii imelikult olen tehtud“, ei mõtle meie ainult oma imelisele tehaehitusele, ka mitte oma waimliste wõimetele, waid eriti asjaolule, et meis on kalduwus jumalikkusele, kus iganes on tõendus, et Jumal erilises mõttes on loonud meid enese jaoks. Näiliselt wõidutas uskmata wäide, et usk on ainult kaswatus tagajärg, peab alati selguma kui hututaw eksitus, sest küsimus Jumala järele ei waiti inimeste seas kunagi.

Inimese igatsus Jumala järele on juurdunud nii sügawalt, et isegi patulangemine ei wõinud lümmatada seda käitu.

Usulise tundmise asupaik on kahtlemata meel, sest selles on ka waimlise olemise wõime saada tunda Jumalat ja olla sellest teadlik. Meie meeles peitub meie usu põhialus, sest apostel Paulus kirjutab, et meie peame „ustuma meelega“. Selle järele peab waatama meelt kui toetuspunkti lunastawa armu kogemuses, mille läbi Issand oma armastuses tõmbab meid enese juurde.

Waks ka siis, kui see neil elu maksis.

Kui meie wäljudes sellelt waatepunktilt waatame oma elukäigule, siis on meile täiesti selge, et Issand käis meie järel enne, kui meie tõsidusega küsisime tema järele; tema haaras meid enne kui meie jõudsimme haarata tema järele. Tema on lohanud meid wõi ilmunud meile ikka jälle, kord ühel, kord teisel teel, kui meie oma mõtetes ja elusihitudes olime temast kaugel. Mida meie tol korral panime tähele pealiskaudselt ja mõõdamannes oma Jumala jalajälgedest, tunneme nüüd ära täie selgusega. Armu kõitega on tema patu elemendist wedanud meid wälja enese juure ja asetanud meid oma armu riiki. Milline elumuudatus, milline hingeõnn, et meie wõime waadata oma päästjale.

Nüüdsest peale leiame Kristuses oma kõrgeima otstarbe ja südamerahulduse. Temas meie hing hingab kodumaa õhku. Nüüdsest peale teame, et ainult lõpmatu jumalik wõib waigistada meie

hingele igatsust. Kui kutsutud Jumala riiki ja tema hilgusesse waatame iseeneselt meie Lunastajale kui meie usu ja lootuse ainsamale wapus-tamata alusele.

Kuidas peab nüüd pidama end ülal sarnase imestustäratawa Jumalaarmastuse wastu? Kas ei wasta see asja loomule, et meie tema, oma päästja wastu näitame üles sügawalt tuntud wastuarmastust? Issand räägib meile: „Mina olen sind igawese armastusega armastanud“ ja küsib meilt: „Armastad sa mind? Waadates loodusesse näeme: läikiw meri, selge oja, kaste-piisad rohul, kõit kiirgawad tagasi läike, mis paistab neile päikeselt. Et ka meie rändaksime sarnaselt Issanda walguses ja kiirgaksime tema armastust, sest kes armastab, see on sündinud Jumalast.

Nii tahame püüda kõige kõrgema poole, tahame õppida, küsida, uurida ja saada aru. Iga uus äratundmise walguskiir suurendab meie rõõmu Issandas ja laiendab meie waimlist silma-ringi. Meie ikka enam ja enam õpime tundma Issandat

Milles seisab meie armastus Issanda wastu? On tarwiline, et meie oleksime selle üle täielisel selgusel. On palju kõnekaid hingi, kes waatawad tundele kui oma kristliku elu mõõdupuule. Kuid see baromeeter wiib meid mitmesugusesse hingehädasse, sest kui tunne langeb nullile, elawad nemad hingepiinas, et nende ümberpööramine pole olnud õigelaadiline.

Et waadata sellele küsimusele otse nätku, kujutame endile silmapilguks ette, et Jumala armastus koosneb waid heatahtlikust tundmisest; mis oleks siis saanud meist? Kas meie kunagi wõime olla oma igawese õnnistuse algatajale küllalt tänulikud tema teguwõimsa abi eest tema ainusündinud Poja andmise läbi. Seeläbi peame õppima, et mitte tunnet, waid tegu tuleb waadelda meie kristliku elu mõõdupuuna. „Kui teie mind armastate“ ütleb Issand, „siis pidage minu kästusi“. „Armastad sa mind, siis hoiad minu lambaid ja lallesid“. Kui sa igatsed tagasi „esimese armastuse“ juurde, siis ära nõua „toorkordseid“ esimesi tundeid, waid „esimesi tegusid“. Usulist tunnet peab waatama kui kaasnähet, aga mitte kui olemust ennast. Meie peame oma kristlikus elus omama weendumisi, põhimõtteid ja tegusõudu, et wõida seista elu wõitluses ja täita püha kutset.

Ka hädaaegadel, mis ei meeldi meile, ei taha meie tõmmata kahtlusesse Jumala armastust meie wastu. Prohwet Malatia ajal rääkis Jehoowa oma rahwa wastu: „Ma armastan teid“. Selle peale wastas rahwas: „Millega armastad sa meid?“ Need olid tumedad, kurjad päewad. Sarnane sõna ei kõlba Issandast lunastatu huultele. Meid peab walmistatama ette ja tehtama tubliks walguses olewate õndsate pärisosaks.

Sarnane ettevalmistus vajab enam kui röömpäivi, Sellele vastavalt peame rändama läbi nii mõnestki hädast ja seisma võitluses. Me tahame jääda weendumusele, et ka selles, mis ei meeldi meile, walitseb Jumala tarkus ja armastus. Kui meie teeme seda, siis ei loobita meid edasi tagasi kahtluse lainete poolt. Meie tahame Issanda sõnade juurde jääda kindlalt seisma, et tema meid on armastanud algusest peale, ja uskuda lapselikult, et tema armastab meid ka igawesti.

F. F.

„Mis mina siis pean tegema Jeesusega?“

„Mis mina siis pean tegema Jeesusega, teda hüütakse Kristuseks?“ Matt. 27, 22.

Kunagi warem polnud Pilatusel wastata tõsisemale küsimusele. Olgugi, et ta esitas selle teistele, pidi siiski ta ise andma sellele wastuse, mis kogu tema tulewikule oli nii hirmus ja rasket tagajärgedega. Tema ei tahtnud mõista Jeesust surma. Tema nägi selgelt läbi kõik näilised põhjused, mis juutide nõukogul oli Jeesuse surmamiseks, tundis need ära kui walewõrgu, mis oli kujutud kadedusest ja kiusust ja tahtis Jeesust wabaks lasta, sest kunagi warem polnud tulnud tema palge ette sarnane hukkamõistetud Jeesuse kangelaslik kartmatus, tema majesteetiline, rahulik ülalpidamine; tema õilis nagu oli Pilatusel imeline ja tegi ta ebatõelaks. Tema südametunnistus, mis oli uinunud kaua, ärkas äkitselt ja ühenduses mõistusega ütles temale: „Häda sulle, kui sa mõistad selle hukka ja annad ta wälja tema waenlastele?“

Pilatus püüdis korduvalt Jeesust wabastada, wõi vähemalt wastust otsustamise eest tõugata eneselt teistele. Sel otstarbel saatis ta Jeesuse tema pealekaebajatega kuningas Herodesse juure. Kui ka tema ei tahtnud langetada otsust, katsus Pilatus Parrabaga, see tähendab, rahwas pidi walima Parraba ja Jeesuse wahel. Kui ka see ei toonud soowitud tagajärge, haaras Pilatus täiesti meeletu abinõu järele. Ta lasi Jeesust piitsaga peksta, mitte hõelusest, waid et tema märtrinõu läbi aratada rahwa kaastundmust tema kasuks ja wabakslaskmiseks. „Ennæ inimest!“ Nende sõnadega wiis ta Jeesuse jällegi rahwa ette. Ja lõpuks oma sümboolse kätepesemise ja süü endalt rahwale lükkamise teel, tahtis ta weel tuua rahwast tõsisemale kaalutlemisele. Kuid kõik katsed kiskuda end wälja sellest kitsikusest, et hoiduda otsuse tegemisest, olid asjatud. Tema ise pidi wastama küsimusele: „Mis mina pean tegema Jeesusele?“ Ja kui tõlasid ähwardawad sõnad: „Kui sa selleinatse lahti

lased, siis ep ole sina keisri sõber“, otsustas ta lõpuks ja mõistis, et teda pidi risti poodama. Tema saatus oli otsustatud, tema oli wõtnud seisukorra — **Jeesuse wastu!**

Ta oli olnud liig nõrk seal, kus ta oleks pidanud olema tugew. Nüüd, kus ta wõib olla esimest korda elus tahtis olla õilis ja tegutseda õigelt, ei wõinud ta seda enam. Tema mõõdu- nud ülekohtu ja hõeluse elu oli nõrgendanud tema tahtejõudu ja ka tema lugupidamist keisri juures. Ta ei julgenud teha, milleks ajasid teda tema südametunnistus, tema mõistus, tema õilsa abikaasa hoiataw hää ja saladuslikud mõjutused. Tema oli otsustanud ja otse oma hukatuseks. Sest mis ta oleks pidanud tegema Jeesusele, nimelt otsustama tema poolt, seda ta kahjuts ei teinud. Ja sellega kaotas ta niihästi ajalitu kui ka igawese õnne, sest isegi keisri heatahtlikuse, mida ta selle teoga püüdis hoida alal, on ta kaotanud peagi selle järele. Schweizis näidatakse mäge mida nimetatakse Pilatuse mäeks, millest wagajutu järele Pilatus meeletult on wisanud enese alla.

„Mis mina siis pean tegema Jeesusele?“ **See on itka weel iga inimese juures elutõsi- simus.** Meie peame otsustama tema poolt wõi wastu. Mõtma wastu teda kui Õnnistegijat ja kuningat — wõi teda ära heitma. Kestteed pole olemas. Siin on kas poolt — wõi wastu. Erapooletuks ei wõi jääda keegi, kõituda rahwa sarnaselt Karmelil Jehoowa ja Baali wahel. Prohweti sõna: Kui kaua teie olete lonkamas kahes mõttes? ons Jehoowa Jumal, siis kõige tema järel; aga kui Paal see on, siis kõige tema järel“, on weel praegugi maksew. Sinu otsusest selles, armas lugeja, oleneb sinu ajaline õnn ja ka igawene õnnistus. Pilatus tahtis keisri lugupidamist hoida alal ja kindlustada oma ajalist õnne Jeesuse aratõutamise läbi ja kaotas sellel läbi mõlemad. Nii mõnelgi on sest saadit läinud tema sarnaselt.

Teda oma südamesse ja elusse wastu wõtmine toob sulle päikesepaiste, lootusrõõmsuse ja auliku tulewiku siin elus ja igawikus. Kuid, kes pole sellega nõus, seadke endale küsimus: „**Mis teeb Jeesus tord minuga?**“

F. U. S.

Üks firif walitseb tulewikus Euroopat.

Mida enam tugewneb Room, seda kindlam on tema häwinemine. Paawstlus on ujuuline-poliitiline wõim. Ta esitab end wainulikuks, kuid on aga lihaline. Ta on ehitatud põhilausetele, millel on näilikult kehtew loomus, mis aga warem wõi hiljem kindlalt langewad kofku.

Räägitakse paavstliku diplomaatia suurest tar-
kusest, aga tõesti pole ükski võim maapeal nii pime
kui paavstlus. Praegusel ajal on ta võimu tu-
gewndamise juures. Ta püüab saavutada maailma-
walitlust ja paneb kõik selle sihi saavutamisele. On
hea jälgida asjade käiku, mis lõjast saadik on aida-
nud ehitada teed tema juurenemid võimule. Takis-
tused, mis seisid paavstliku walitluse teel enne sõda,
olid kahejuukse loomuga: usulise ja poliitilise. Meie
teguksme eriti sellega, sest siin nähtub enamjagu
takistusi. Maailmas oli wiis elawat jõudu, mis
takistasid paavstlust tõusmast tema võimu tipule.
Need olid wene või greeka kirik, idas, anglikani
kirik Inglismaal, uikumatius Prantsusmaal, pro-
testantlus ja ilmaliku walitluse kaotus.

Wiimast punkti tahame mainida ainult lihi-
dalt. Rogu maailma ajakirjandus tegutses kuude-
wiisi lepitusega paavsti ja Mussolini või Wati-
kani ja Itaalia walitluse wahel. Kõigile on selge,
et see on üks juurimaid sündmusi sõjast saadik.
Rahklemata tugewndati selle läbi Watikani seis-
kohta. Sillaehitamisel lõhele Watikani ja Quiri-
nali wahel oli wähe kaotada, wõita aga mõlemil
poolel palju. Lepitusest saadik on tähtsalt suurene-
nud, eriti Euroopas, paavstiist lugupidamine, preest-
rite wõitlushinnu, wõimalused poliitilis-usulisteks
hõõrumisteks. Aga teised nimetatud mõjuwatest
jõududest on saanud kasu paavstliku jõu jalulesead-
misest sama palju või isegi weli enam.

Euroopas on 181 miljoni elaniku, kes kuulu-
wad wene või kreeka-ida kiriku juurde. Enne sõda
oli ida kristlus suur jõud. Bidet moodustasid Ro-
manowid ja wene kirik. Konstantinopol oli eel-
wõim. Tema oli täiesti rippumatu Läänest ja oli
tähtis paavsti wõistleja. Sõja ja wene revolutsioo-
ni tagajärjel on wäga nõrgendatud ida kiriku wõ-
imu. Konstantinopoli patriarh on kaotanud 90
protsenti oma kirikutest. Säwitati wene riigikirik
oma asupaigaga Peterburgis. Ateism ja kommu-
nism lahutasid riigi kirikust ja esimesest revolutsioo-
ni päewast peale on peetud wahetpidamata sõda
kirikliku wõimu wastu Wenemaal. Tapeti 18 piis-
koppi ja üle 3000 preestri peale lugematute teiste
kiriku sõbrade. Sda kirik on nii purustatud ja abi-
tu. Temal pole teoloogilisi koole ega kirjandust.
Tema kloostrid on juletud ja lahanud on ligimis-
armastuse töö. Preestrid ja rahwas on peata ja
juhtimiseta. Room näeb waewa kasutada wõima-
lust ja laiendada oma mõju. Tuletatagu meelde
suurt abitööd Wenemaal kõige halvemal suure näl-
jahäda ajal paavsti isikliku juhatuse all.

Ameerikas on episkopaalkirik üks suuremaid
ühiskondi, kui mitte suurim. Snimesed wäljaspoolst
Briti riiki ei tunnusta mõnikord anglikani kiriku
waimulikku ja poliitilist wõimu. Olgugi, et ta ei
näita end protestantliku kirikuna ja pole ka wõtnud
wastu nõndanimetatud protestantlikku reformat-
siooni, siis on ta ometi tihedalt seotud teiste riigi-

kirikutega Euroopas, eriti kirikuga Rootsis. Mõle-
mil on palju ühist. Anglikani kirik awaldab ka
muidu weli Euroopas ja Briti ilmariigis suurt
mõju.

Anglo-katoliku liikumine.

Anglikani kirikul on Briti saartel jarnane mõju
ja wõim, et ta on awaldanud sajandite wiisi paavst-
lusele otustawat wastupanu. Aga wiimastel aas-
tatiimnetel on teostunud temas suurend muudatused.
Iffa enam ja enam on ta taganenud warematest
põhilausetest ja läheneb wormis ja kultuses rooma
kirikule.

Anglikani kirik ei toetu ainult rooma põhi-
lausele, apostlikule järehtulijaskonnale, waid wi-
imajel ajal on ta seadnud sisse ka messi ja katoliku
õpetuse preestri seisusest ja sellega seotud kiriklikud
kõmbed. Ka nähtakse kirikus tugewat liikumist Roo-
ma poole. Nõndanimetatud anglo-katoliiklik liik-
umine on seadnud sisse oma jumalatenistuskorra
Inglismaal enam kui 1500 kirikusse. Sellega kõr-
waldab ka anglikani kirik suure takistuse Rooma
kirikliku maailmawalitluse teel.

Protestantism.

Wida meie nimetame usupuhastamiseks, täh-
damad katoliiklased kui mässu. Meie waatleme Luthe-
rit, Zwinglit ja nende õilsaid jeltimehi, kui
jumalamehi ja usufangelasi. Paavstlus kõneleb
neist kui mässulistest. Mastasjadade kestel on pro-
testantism kaswanud ja tugewnenud. Maailma juh-
tiwad rahwused nagu Saksamaa, Inglismaa ja
Ameerika olid warem täiesti protestantlikud.
Praegu seisab Saksamaa tugewalt Rooma mõju all.
Inglismaal tuleb awalikuks, nagu juba tähenda-
tud, tugew liikumine Rooma poole. Tuntud on
kaswan katoliikluse wõim Ameerikas.

Protestantism ei paku praegu enam, nagu wa-
rem, wastupanu Rooma wõimule. Tähepanna on
weli midagi wäga tähtsat ja see on muutus omas
protestantlises laagris. Protestantlikus kirikus on
teinud suurt häwitustööd kõrgem arwustus, tea-
duslik materialism või arenemisõpetus ja teised
usmatuse wormid. Kui terwikut waadatuna peab
üttelema, et kogu praegune protestantline ehitus on
lokkulangemisel. Moodsa usujalgamise häwita-
wad tagajärjed protestantlikus kirikus on wiinud
kõõs ajalooliste tõiasjade pimedada eitamisega pro-
testantliku kiriku sinna, kus ta peaaegu täiesti laffab
protesteerimast. Rooma kirik näeb seda ja näitab
waimliku elu ja õpetuse langusele protestantismi
laagris teades, et kui protestantlikud kirikud muu-
tuwad ustawusetaks oma põhilausetele, pöörawad
miljonid nende rikastest ja mõjuwõimsatest liigetest
katoliku kiriku juurde.

Kodufoldel.

Lapse armastustarvidus.

Dr. W. Schweisheimer.

Mida päite lilledele, seda on armastus lastele: elujagaw element, mida nemad hädatarviliselt vajawad hingeliseks arenemiseks. Armastufeta jääwad lapses awastamata tähtsad hingelised liikumised ja sellega surutakse ka waimline elu liig kitsastesse raamidesse. Lapsel on warajasemast noorusest peale suur tarwidus toetuseks ja õrnuseks, sugugi mitte selles seksuaalses mõttes, mida teatud psühhoanalüüsi liialdused siin alati tahawad arwata, waid puht hingelisest tarwidusest. Selle tungi rahuldama jäämisel peab tekima hingeline puudushaigus, nagu witamiinide puudumine toidus kutsub esile puudushaiguse.

Wanemate ja kaswatajate poolt peab lapsel jagatama palju armastust. Sellega pole öeldud, et peaks järgnema hellitamine. Usju, mis on wajalised ja nimelt on tunnustatud tähtsaks ka terwislikult, peab wiima läbi wäsimatusega, ka kui sealjuures peab wõitma lapselikke meelepahatundeid. Igatahes peaksid sarnased asjad olema juba enne ette nähtud ja läbi kaalutud ja mitte olenema wanemate silmapiltselt närwide seisukorrast. Kahtlemata patustawad mõned wanemad nii mõnegi kogenematuse, kui ka enesewalitsematuse läbi.

Kaswatajale annab lapse armastuse wajadus terwitatud toe õigetstunnustatu läbiwiimiseks. Kaswataja isiksus on otsustaw. Wäikesti lapsi on kerge juhtida sõbraliku sõna wõi meeldiwa tasu jne. lubamise läbi; nii siis nende armastuswajaduse kasutamise läbi. Igauks mäletab oma enese kooliaastast milline suur poolehoid oli ka wanematel lastel arusaawa ja mõistwa õpetaja wastu, kes kõigist armastatuna ja austatuna kõige kergemini andis oma tahtesuuna edasi nälgivatele lastemeeltele.

Kui ei rahuldata lapse tarwidust armastuse järele, siis laps jääb kinnise iseloomuga. Arenewad iseloomud, mis pärastpoole ei seisa kas awalikul wõi peidetud sõjajalal mitte ainult wanematega, waid ka muidu, tunnewad end maailmas halwasti. Wäga õige on, et armastusega täidetud õnnelikust noorusest wõib täita kogu elu. Selle läbi tuleb esile meeoleu- ja hingeelu kindlus, mis ei tee inimest abituks praktilistele wastupanudele. Teatud usaldamatus on olemas igal praktilisel tegewal inimesel. Üldiselt tuleb sellel, kelle usaldamatus on liialdatud armastuswaese nooruse läbi, saada üle palju suurematest feesmistest wõitlustest.

Itka jälle tulewad ette olukorrad, kus wälise sunni hädawajalikkuse tõttu ei arwestata lapse armastuswajadusega. Hingeliseks arenemiseks on wäga suure tähtsusega, et rahutustegewad elamused pehmemdamata ei läheks üle järgmisele päewale. Lapsed peawad uinuma armsate mõtetega. Unes ei arene ainult lapselik teha waid ka waim. Pole sugugi ütskõit, milline on pind, millel wõrsub see arenemine. Päewane riid ja pahandus peab osawa käega wiidama üle peh-

Sooduse ilufaim koostõla.

memasse walgusesse. Enne uinumist peab teadlikult kõrwaldatama teelt meelepaha, tius ja ärritus. Rõõm tulewast päewast, rõõmus mälestus möödunuist ja armastus wanemate wastu peawad olema lapse juures ühendussidemeks tõelikkuse ja une uduuse riigi wahel. Siis lapse teha ja hinge ülesehitamine unes kujundab teda kõige kiiremini rõõmsaks inimeseks.

Armastus peab kaitsma teda ka endas alawäärtsuse tunde ärkamise eest. Tänu uuemale hingeuuri-

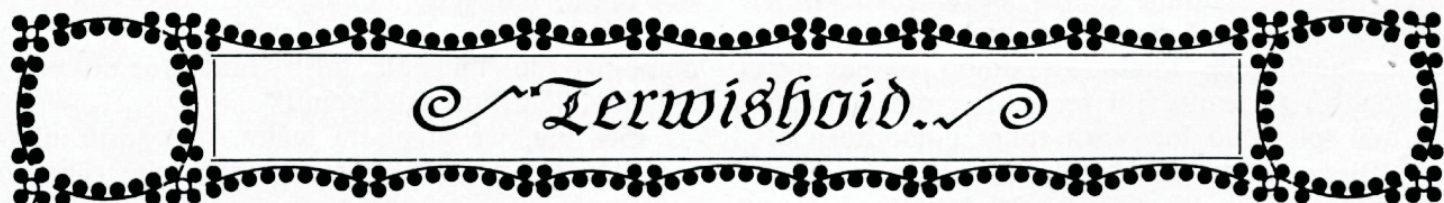
misele teame, kui palju täiskaswanute hinge ja närwirikted põhjened lapseeas istutatud alawäärtustunnetel. Täiskaswanu on selletagi lapselt hingeliselt ees. Tema on suur, on tugewam, tema teab enam, tema tunneb „saladusi“. Nii kadestab teda laps juba niigi. Kõigi laste püüe on olla nii suur ja tart, kui täiskaswanu. Laps tunneb end alamana, kuna ta päew-päewalt ja tund-tunnilt peab imestama täiskaswanute wõi isegi õdede-wendade tegusid wõi wäljendusid, milleks tema ise ei ole kõlbulit.

Ainult armastusrikas hingeelusse tungimine kaitseb selle loomuliku alamolemise mõtte ja järeldaimamistungi muutumist alawäärtustundeks. Täiskaswanute weaks on liialdatud ja pilkawal wiisil näidata lapsele oma endastmõistetawat üleolekut. Õige on näidata tema wigu nii kaugelt, kui need on parandatawad. Üldistatud pilkamise ja naeruwääristamisega istutatakse lapsesse waid kibeduse tunnet ja ei saawutata sellega midagi. Näiteks lapsele teatud waimlise nõrkuse alaline silme ette toomine on sama wale, kui etteheitmine, et ta waatab kõõrdi. Pea alati on wastukaluks waimlisele nõrkusele teised paremused, nagu näiteks wäga harwa leidub matemaatilist wõi muusikalist annet samal indwiidil — ja laps wõidab enam, kui nõrkust rõhutatakse waid hädawajaliselt parandamiseks, muidu aga tõstetakse parajalt esile hüwesid.

Ürgu usutagu, et sarnast lapseeast päritolewat alawäärtustunnet lihtsalt wõib eemaldada

täiseas, nagu uss oma kesta. Temaft kõrwalhoidmiseks on waja kõrwal salateateid; sealjuures iseloom ei arene wabas iseteadwuses, waid maashoituna ja rõhutuna lapseeas tekitatud alawäärtustunde läbi. Nii tekkivad wõitlused ja kottupõrked wälisilmaga, millede päritolu näib tume, kuid mida oleks wõidud hoida ära lapseea õige juhtimise läbi. Wäga sagedasti lähewad sarnased häired üle närwilikkudeks häireteks (neuroos), kuid igal juhul kestab see sagedasti aastakümneid, kuni on tasandatud endine alawäärtustunne.

Täiesti ekslik oleks mõttekäit, et lapse armastustarwiduse rahuldamise läbi wõib kaswatada üliwaid ja julgeid iseloomusid. Siin kasutama hingeanalüütika kogemused õpetawad aga otse wastandit. Inimesed, kes alawäärtustunde tagajärjel tunnewad end seesmiselt mittewabana ja takistatuna püüawad wäliselt kustutada seda puudust liialdatud suurustawa markeerimisega. Sellega on seletataw, et just ülespuhutud suurustulejad on kõige suuremad nõrgakesed. Seesmine alawäärtustunne sunnib neid näitlemisele, mis peab aitama neid üle oma tundeft wälisilma petmise läbi. Lapsed, kes on maitanud palju õiget armastust, saawad palju warem otsekohesteks, oma tegeliku wäärtust ja wõimist teadwateks inimesteks, kui teised, kellel on aastakümnete kaupa wõidelda nooruses alanud alawäärtustunde wõitmisega.

Kas palawit on haigus?

Wõrdlemisi suure protsendi haiguste juure kuulub palawit kui loomulik kaasnähe, nii, et sagedasti ollakse arwamisel, et palawit iseeneft on haigus. On olemas ka wäga raskeid haigusi, millede juures pole palawikku ja sellepärast on täiesti wale mitte tõsiselt wõtta sarnaseid haigusi.

Palawit on kõigi piilaste kaudu edasiantawate, nii siis külgehakkawate infektsiooniliste haiguste kaasnähe. Sümptistulewat palawikku tuleb wõrdelda organismi wõitluswõimega wõõraste haigusandjate wastu. Mida kõwem on wõitlus, seda kõrgem on palawit. Kõrget palawikku tuleb ses suhtes hinnata kui foodsat tundemärki, mis näitab, et teha tublilt wõib kaitsta end kahjurite wastu. Nõrk organism ei kannata nii kergefti wälja kõrget palawikku; temal pole enam jõudu walmistada küllaldasel määral wastuaineid. Selle kõrwal

tuleb arusaadawalt waadelda palawiku orgaanilist kaitsefelfandit esimeses joones kui hoiatussignaali.

Et mitte segada teha selle enesekaitse, on wõimalisel ajal mindud üle sellele, et mitte põhjalikult wõidelda palawiku wastu, waid seda püütakse alandada ainult siis, kui ta kestab liig kaua ja teha ei wõi enam kannatada wälja suuremat kõrgenemist, wõi kui on ületatud tardedaw temperatuuri piir. Sagedasti toetatakse teha tema kaitsetegeiwuses. Kehalt wõetakse külmade wannide läbi küll üleliigne soojus, kuid soojuse tekkimist ei pea takistatama, sest palawikus atwaidub looduse terwenemispüüe. Organismi tunginud piilaste wastu wõitlemine oleneb peaaesjalikult walgetest wõrelibletest.

On terwe rida haigusi, milledele haige ise ei waataks kui haigustele, kui need ei tooks endaga palawikku. Mõnikord on palawit ainufene haigestumise tunnus; kõige rohkem maktab see üle kõige tardedaw tiisikuse kohta. Haigetel pole algu-

ses walusid ega mingisuguseid telsi raskusi, ainult tõhene temperatuuri tõus näitab haigusele. Iffa jälle on farnastel juhtudel palatwit õigeaegne hoiatusmärk.

Palatwitu esile tuletul on iseenesestmõistetawat tartwilit muretseda umbkaudset teadmist tema õigeist põhjusist. Palatwit tõdib atwalduda külma tõdi palatwuse hoogude läbi, kuid ka ainult seesmise rohutuse läbi. Wäga sagedasti tõdib ka panna tähele, et ihu soojamõdtjad pannaise kaenla alla walesti. Kui mõdtmise tulemus peab olema õige, peab enne kraadiklaasi asetamist pühitama kaenla- aut higist ja kantama hoolt selle eest, et elat- hõbeda osa oleks õigelt kaenlaaugus. Enne wäljajõdtmist peab rahulikult ootama kümme minutit. Edasi peab panema tähele, et enamjao kraadiklaaside juures tõmbub elatõhõbe madalama temperatuuri juures jälle kiirelt kokku nii, et selle läbi saadakse wiga mõdtmise tulemusel.

Magu juba mainisime, pole paljud eriti rasede haigused ühenduses palatwifuga. Sagedasti on juft palatwifu puudumine haiguse erilise raskuse tunnuseks ja haigus paraneb palatwifu tõdusuga filmnähtawalt. Seda filmapaistaw teadmist kasu- tab arstiteadus selle läbi, et mõnegi haiguse juures poogitakse inimesele weel teine haigus, mis normaal oludes peab tooma endaga palatwifu; tuletame meelde waid malariatefitajat. Nii tõdib lükata ümber wäite, et palatwit tähendab enamasti toi- bumist ja tertwenemist.

Kaugelt suurema osa juhtude juures toob palatwit endaga kaunis suure tehakaalu languse, kuna energia fulutuse tattede tõdetakse tartwitusele meie teha kogutud rauatagatwarad. Dieti toidetud teha tõdib selle järele kannatada wälja kõrget palatwifku fergemini kui organism, mis hädajuhul ei tõdi toita end farnastest rauatagatwaradest.

Dieedi juures peab õige pealt pidama filmas terget seedimist, sest õit kehajõud peatwad olema toondatud piisikute tõrjumisele. Kuna palatwifus oletw teha ei waja ütesehitawaid aineid, kaotawad toidu walguollused haiguspäetwadel oma tähenduses. Nende seedimine tooks endaga waid teha kasuta toormamise. Seda suurem tähtsus on aga füstiweskutel, ärklikel ja suhkrul, kuna need on tehale fütteineks. Tertwete tehale põletisaineks määratud raswa seedimine iseenesest on juba wäga keeruline, sellepärast haiged enamasti instinktiwõselt hoidutwad raswast.

Palatwifu ajal tartwitatakse ära wäga palju tehawalku, mille juures tekib wostworhape. Selle tagajärjel oluliselt suureneb teha lubjatarwidus. Sellewastu teedusool haltwendab palatwifu olu- torda wäga kahjulikult ja sellepärast tuleb tingi- mata hoiduda sellest. Palatwifuhaige õige toit koosneb kartulitest, kartulipudrust, puutwiljast, kom- poiist ja piimast. Puutwiija toit pole soowitatu palatwifu ajal. Wäga hästi haige üdisele tundele mõjub suhkruga magustatud sidrunimahli. Eimo-

naadile lisatakse õige parem noaotfatäis fõe- happe lup'a. Palatwifust jagusaamise juure kuulub tingimata õige dieedi tattedamatu filmaspidamine. Kuna enamjoo juhtudel palatwit testeb waid lühifest aega, peab juhul, kui haige ei sootwi midagi süüa, rahulikult tulema wastu tema sootwile. Karus alawõiluse's on pea alati põhjendamatu.

Palatwifuga on tähtsal määral seotud kiirendatud südametegetwus, mille tagajärjel tõduseb wterelõõgi ja hingamise kiirus. Tuntud tõdutu- palatwifu juures, mis on oinsamaks juhuks, kus palatwit ise on haigus, on heaks tertwistustwahren- diks hiniin. Kõkutuõttes tõdib ütelda, et palatwit tähendab ainetwahetuseprofessi terawat kiirendamist.

Ruumi soojus, milles lamab palatwifuhaige, ei tohi tõdusta üle 17° Celsiuse järese. Ruumi meelditwaks jahutusets tõdime seada sinna mitu anumast wärste weega. Wäljaarwatud tõdutu- palatw, mida wahetewohel nimetatakse ka tülm- tõbeks, ei kujunda palatwifunähted endast haigust waid palatwifu käitlemine peab olema alati eri- sugune, olenedes haigusest, mille kaasnähtena palatwit esineb.

S. Hartig.

Õsine peatüft noorsoo terwishoiust.

Matthias Gierten.

Milline tõdib küll olla see laastatu, fogu wärsket, nooruslikku ja jõulist elu rikkutu wägi, mida meie kohutatwast näeme fõõtwast meie rahwa üdi kallal, mis häwitab ületwamad ande- ja wai- mudied tewadises saamises, rikub teha ilusaimad omadused ja wiletsalt lasseb kuitwada nii palju tõõtawat jõurikkal tertwifepuul?

See us, see häwitatu tõdim, mis närib inim- soo üdi kallal, mis häwitab rahwuse esimesed suuremad jõud, on patu katwalam efitajanna ja teenija — eneserütwetamine tõdi onanii. Selle pahe üle, mis kahjuts meie lõbuotfimise ja lode- wuse ajajärgul tõesti kohutatwast on haaranud noorsoo kaswu, kirjutab kuulus arst (Sufeland) Saksamaal järgmiselt:

„Kõigist elulühendustwahrendeist ei tunne ma ühtki teist, mis mõjuts nii rikkutwast ja ühendaks endas nii täielikult elulühendamiseomadusi, kui õudustäratatu, hirmus eneserütwetuse pahe.

Hirmus on tundemärk, mida loodus surub farnasele patusele. Tema on närftinud roos, õit- femisel kuitwanud puu, rändatu furnuteha. Kogu tuli ja elu surmataks selle waike pahe läbi ja ei jää üle muud midagi kui jõuetus, tegetwusetus, furnufahwatus, teha närftimine ja hinge maha- lõõbud olef.“

Mis õige rohtem juhüb meie noorust, kellel on meie tuletwitu lootus, sellele hirmsale, teha ja waimu surmatwale isiwilifatsiooni pahele? Meie wastame: alkohoolised joogid. Need on foge-

muse ja teaduse läbi vastutavalematult kindlaks tehtult noorsoo peamisteks hufutajateks waitsetele salajastele pattudele eriti siis, kui neid on maitstud üleliia. Need joogid on hirmiale, teha ja waimu ilusaimate omaduste eneserüvetamise riskutvale pähele sama, mis õli tulele. Kes tahab tõidelda selle raskete tagajärgedega pähe wastu ja kõige mõjuwamalt ei astu lahingväljale weini, õlle, tubaka jne. maitsemise mastu, wõitieb puuduliste sõjariistadega, roostetanud traga. Tema ei saawuta midagi. See seletub järgmiselt:

Alkohol on närwimürk, mürk peaaajule. Tema haarab meie kõrgemasse, waimlisesse elusse seega,

Nitotiinil on sama halb mõju, kui alkoholilgi.

et ta tungib halli ajufesta rakkudesse. Meie imeliselt ehitatud peaju on meie arusaamise ja tahtmise waimlise tegevuse materiaalne alus. Head, terwed ajurakud on tingimata tarvilikud kõige mõtlemise ja tegusõulise tahtmise eelduseks. Alkoholimaitmine, isegi wäikeste annustena, nagu teaduslikult on vastutavalematult tehtud kindlaks, ühelt poolt mõjutab meie aju tegevust kiirendawalt, teiselt poolt aga samal ajal halvawalt.

Waatleme alkoholi jooki wäljatõnna esimese lonksu neelamisest peale. Esiteks elaw, rõõmus, ülemeelne meeleolu, ifka waljemad sõnad, ifka elatwamad liigutused! Si panda enam sõnu kaalule, järeldamine jääb ifka enam ja enam ära; otustamine muutub segasemaks, mõtted muutwvad madalamaks ja hüppawateks, kuni ifka enam ja enam liigutab end hinge põhjas elajas (loom). Rõne muutub järk-järgult fergemeelsemaks, roppused poetwad fisse ja ei häbeneta samaselt tõnelemast ja tegutsemast. Tung tegevusele on alkoholi mõju algusel ülitugetu ja petab efile samaaegse

kõige peenemate tahtustete eemaldamise läbi mitte harilikku jõu tunde. Alles siis tuleb ifka tugetwamalt nähtawale halvatu mõju. Keel ei kuula enam sõna, liikmed ütletwad teenistuse üles. Peagi on halvatu fogu hall ajufest. Mõistus ja tahe on tegevuses fenifaua kui hirmus uimastushalwatus heidab jooki minestusesse.

Kui alkoholi tegevuse tagajärjel nõrgeneb ja tumeneb mõistus ja järeldamine ifegi kaob, kui esiteks piitsutatakse lühikeseks ajaks ülemäära ja üliliirelt üles (loomuwaastafel wiifil), siis aga halvatakse, kes tahaks seal weel imestuda, et alkoholi tegevuse läbi tehakse kahju tõblusele? Loomulikult peab see nii tulema.

Samal ajal, selle, juba tõrdlemisi wäikesse alkoholi hulga kurtwal tegevusel meie järeldamisele ja tahtele, haarab alkohol ka madalamasse meelelise (seksuaalse) himude waldkonda. Alkohol ajab wõre palatwaks ja piitsutab kogemuste kohaselt üles närwid, mis on seksuaal elu tegevuse teenistuses.

Alkoholilised joogid, et ütelda seda weel kord, on tõelised närwi- ja ajumürgid ja mõjutwad kui seesugused noorsoo juures loomulikult palju halvemini, kui täiskaswanute juures. Need kutsutwad närwide ja aju nõrgendamise ja loomuwaastase erutuse läbi ärkwele meelelised (loomalised) tungid, uinutawad südametunnistuse, wahi, kes hoiab oma piirides ebapuhtad, meelelised ihad.

Juba kõige wäiksemal igapäewasel alkoholiliste jookide tarvitamisel on kõige hufutawamad tagajärjed noorsoo terwilele ja tõblusele!

Wäga õieti ja tabawalt kirjutab dr. Demme: „Piirituslike jookide rikkaliku tarvitamisega harjunud pois wõi noormees annab oma kirgedele waba woli alkoholi mõjul halvatu tahtenergia ja mõistuse tagajärjel. Nii ei kohku ta lõpuks tagasi ei fergemeelse elu elamisest ega igasuguste teiste kuritegude eest ja fagedasti lõpetab oma elu enesetapmisega!“

Juba kuulus kreeka filosoof Plato, kes elas 400. a. enne Kristust, hüüdis:

„Kuidas oleks, kui meie annafime seaduse, mis poisitel 18 aasta wanaduseni teelaks wõrini tarvitamise ja nelle õpetaks, kui fardetaw on tõwendada noorustuld, mis põleb juba nende tehas ja hinges, tulise (alkohoolse!) joogiga enne, kui nad on wäsinud tõwast ja raskest tööst? Sarnase seadufeta peame olema suures kurtwastuses, et meie noormehed jääwad arenemata ja satutwad liiderliku elu hullusesse.“ Tõesti kuldised sõnad, mis on wäärt suurimat tähelpanu!

A. Baer ütleb: „Alkohol halvab inimese tahte- ja teha jõu ja teeb tema oma (madalama, meelelise) fire pimedaks orjaks, mille täitumise läbi see kaswab täitmatuks himuks, mille järeldus on kiire teha ja elu häwinemine.“

Mitmesugust.

Kalendrimuutmine lüüti edasi.

Inimestel on läinud korda muuta maailma nägu ja rahvaste elu. See on nendel olnud osalt õnnistuseks osalt ka hukatuseks ja seda nii, kas see on sündinud Sumala nõu järele või vastu. On veel üldiselt püsinud Sumala poolt seatud aja jaotus nädalasse. Mõnesuguste mammona huvide pärast tahetakse sedagi ära riisuda laiemate hulkade käest. Et see oli maailma äri-meeste soov, siis pidi seda Rahtvastelilt lahendama. Viimane andis kalendrimuutmise eeltöö komisjoni kätte, kes töötas katvandite väljatöötamise kallal õige mitmed aastad. Käesoleva aasta oktoobriks pidi katvatvus olema küps, et öelda viimast sõna. Neljakümnest kahest riigist kokkupulnud saadikud olid aga oma kodumaa raskused südames, ja nad kartsid veel seda julget tegu tegemast. Kuna rahva meeleolu on juba isegi äärmiselt rõhutatud, siis seda veel niisuguse muutusega tõsta. Et Sumal andis selle tunde veel rahvajuhitide südamesse. Kalendrimuutmise küsimus lüüti edasi esialgu määramata ajale.

Kuuldavasti ei jäävat ka Wenemaa tarvitusele võetud viiepäevalise nädala juure, vaid tuleb tagasi jälle endise seitsmepäevalise juure.

Astronoomiline maailmapilt.

Mõne aastafaja eest inimene õppis tundma finnistähti kui teisi päikese. Saja aasta eest õnnestus esimest korda päikesesüsteemi piirkonna ulatuse kindlakstegemine. 15 aasta eest oli astronoomide mõdimiseruum mõne saja valgusaasta piirides. Nüüd ulatub see ala, mis hiigla-pikkilmad võimaldavad näha, enam kui saja miljoni valgusaastani. Kui nende hiigla kaugustest rääkida, siis on selle all mõelda, et tol ajal juba need laetavahad tõepoolest oma valgust välja saatsid, mis sellest mõõtmata kaugusest nüüd meieni jõudnud. Edwin Hubble rehkendab, et tänapäev meile nähtavate maailmadefogude arv miljonitesse ulatub: miljonid korrad miljardid päikesemasse, see on tuhandeid piljoneid päikese. Üks maailmadefogu on meie linnutee peadpööratava hiigla-arvu tähtedega, s. t. päikesed oma planeetidega. Kõik need maailmadefogud asuvad ilmaruumis kui jaarestikud meres. Kas võitvad inimesed muretsema kunagi kunstlike filmi, millega nad võiksid näha „maailma otsani?“ Kas on tähtedeväljal üldse lõppu? On ta ääretu? On maailmadefogude arv piiramatu? Ja, pööritus tuleb,

kui mõtleme määratu suurele tähtväljale. Kõige võigemam ütleb meile: „Tõstke oma filmad üles kõrgesse ja vaadake, kes on neid loonud ja saadab nende sõjaväe välja arvu pärast? Ja kutsub neid kõiki nime pärast, tema jõu ja tugetva rammu pärast ei puudu neist ühte ainust.“ Jef. 40,26.

Õsine peatükk noorsoo termishotust.

(Algus waata lht. 159.)

Õigusega kirjutas teegi kuulus arst: „Kahjulik ja tehaehitusele vastandlik dieet ja toitumise ja jookide päritolu üldise annab hirmsale efektsusele (nooruspatud) mitte vähem eeldust kui hooletusesse jäetud laste järelvaatus puhketundidel ja eriti öö vältel. Sarnaste toitumise ja jookide tarvitamisega, mis ajavad suure palatavaks ja ebaharilikult lalendatavaks tverefooni, mis äritavad ja panevad närvide tugetvamale tunnetamisele (nagu seda teeb alkoholi), istutatakse ühtlasi „talduvus kõige kurjemaks paheks.“

Loomuvastase dieedi (palju liha, mune, kalatoidet, teratvad võrtsid, oadotvi, alkohoolilised joogid j. n. e.) mõju all näeme eriti meie päetvil noorsoo juures degenereerumise ja hukkumise tunnemärke.

Reha, waimu ja hinge tihedat kokkutuulutust ja dieedi vahenditut mõju waimule ja hingele pannakse tähele ja toetatakse seda kahjuks ka meie eduaajajärgul väga vähe.

Kui inimesed peatvad muutuma õilsamateks, tertvematteks ja õnnelikumateks, siis peab selleks alus seatama noorsoos kõige pealt loomupärase eluviisiga. See kujundab meie tertvise (teha ja waimu) kõige soliidsema aluse ja samuti ka kõige õige ja kestva eluõnne. See kaitses noorsugu paljude tehaliste ja moraalsete pahede eest ja hoiab waimu värskena rõõmustatavaks ja kasulikuks tegevuseks.

Sellepärast tahaksin kõue häälega hüüda kõigile wanematele ja kasvatajatele: „Wälja alkoholi ja nikotiini, sest see on kõigile puhhas mürt ja elu kõige haltvem waenlane!“

Sellelega teatame „Meie Aja“ lugejatele, et kuukiri 1932. aastal edasi ilmub ja et tellimise hind endiselt jääb, nimelt: aastas, postiga — Kr. 2.—; üht nr. 20 senti. Wäljamaale aastas Kr. 2.40. :: Proovinumbriid maksuta. ::

Üht nr. 20 senti.

Wäljaandja: „E. P. Adu. K. Eesti Liit“. Tellimised kui ka rahasaadetused saata Mary Saks'ale Nerepuiestee 14-a., Tallinnas. Wastutaw toimetaja: M. Wärengrub, Nerepuiestee 14-a., Tallinnas. Wbitoimetaja: E. Mägi.